

maj 2026.

PRIRUČNIK

za pružanje pomoći strancima u
stanju socijalne potrebe koji borave
u BiH po osnovu života u
(van)bračnoj zajednici sa
državljanima BiH, a nemaju
regulisan boravak u zemlji

Udruženje Faros

PRIRUČNIK za pružanje pomoći strancima u stanju socijalne potrebe koji borave u BiH po osnovu (van)bračne zajednice sa državljanima BiH, a nemaju regulisan boravak u zemlji

Udruženje Faros

Klosterska 13
75 000 Tuzla

Kontakt u vezi priručnika: Indira Ingrid Halbritter
eMail: Ingrid.Halbritter@pharos-online.org
Tel: 061/199 742

Priručnik je sastavljen u maju/svibnju 2026. godine.

Upotreba roda:

Svi se izrazi u ovom priručniku, dati u jednom gramatičkom rodu, odnose podjednako i bez diskriminacije i na žene i na muškarce.

Ispravnost informacija i odricanje od pravne odgovornost:

Ovaj priručnik je intelektualno vlasništvo udruženja Faros. Priručnik, koji je informativnog karaktera, sastavili smo na osnovu naših najboljih saznanja i iskustava u radu na terenu sticanih od 2009. godine do danas. Informacije date u ovom priručniku se mogu promijeniti u bilo kojem trenutku. Stoga ne preuzimamo i ne snosimo pravnu odgovornost za tačnost sadržaja niti za njegovu nepotpunost. Toplo preporučujemo obraćanje nadležnim organima radi provjere tačnosti i potpunosti informacija.

Stiftung für soziale Zwecke Stuttgart, Dr. B. Ruisinger

Šta sve trebate znati kao osoba (ili institucija, organizacija, udruženje) koja želi pružiti pomoć strancima, koji su pripadnici romske populacije, u procesu sticanja legalnog boravka u Bosni i Hercegovini po osnovu „braka ili vanbračne zajednice sa državljaninom BiH“?

UVOD

Udruženje Pharos e.V. iz Njemačke i udruženje Faros u BiH od 2009. godine pružaju pomoć pripadnicima romske populacije koji su strani državljani u BiH, porijeklom iz Srbije, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i sa Kosova, a žive u (van)bračnoj zajednici sa državljanima BiH i nemaju regulisan boravak u zemlji.

Nažalost, oba udruženja prestaju sa radom 2026. godine zbog nedostatka novčanih sredstava. Zbog toga se i rodila ideja da se sastavi priručnik na osnovu znanja i iskustava koja su sticana tokom 16 godina humanitarnog rada u navedenoj oblasti kako bi se dale smjernice i prenijela iskustva onima koji se u svome radu susreću sa ovakvim osobama i u situaciji su da pomognu njima i njihovim porodicama u procesu regulisanja boravka u BiH i sticanja pravnog statusa. Smatramo da ovaj priručnik može biti od pomoći i centrima za socijalni rad i nevladinim organizacijama koje nude besplatnu pravnu pomoć (npr. Vaša prava) i pomažu navedenim licima koja su u stanju socijalne potrebe.

Osnivač njemačkog udruženja Pharos e.V. iz Stuttgart-a, Indira Ingrid Halbritter, stoji na raspolaganju za savjetovanje i nakon prestanka rada Udruženja. Može se kontaktirati putem email-a Ingrid.Halbritter@pharos-online.org ili na telefon: +387 61 199 742 (viber, whatsapp).

Sadržaj:

stranica

1. Pružanje pomoći strancima iz romske populacije	4
1.1. Zašto pripadnicima romske populacije koji su strani državljani u BiH i u stanju su socijalne potrebe uopšte treba podrška?	
1.2 Na koji način može centar za socijalni rad ili nevladina organizacija pomoći licima u stanju socijalne potrebe, koji su stranci i pripadnici romske populacije koji nemaju odobrenje za privremeni boravak?	
2. Procedura naknadnog regulisanja boravka	5
Kada se stranac nalazi u BiH, a u (van)bračnoj je zajednici sa državljaninom BiH	
3. Situacije koje zahtjevaju dodatne radne korake	9
3.1. Stranac nema važeću ličnu kartu zemlje porijekla	
3.2. Stranac nema važeći pasoš zemlje porijekla	
3.3. Stranac nije u braku sa državljaninom BiH	
3.4. Stranac ne živi u legalnom smještaju	
3.5. Stranac ne raspolaže sredstvima za izdržavanje	
3.6. Smrt (van)bračnog druga	
4. Izvori informacija i linkovi	12
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH	
Ministarstvo sigurnosti BiH	
Služba za poslove sa strancima BiH	
MUP Federacije BiH	
Udruženje Vaša prava	
Udruženje Faros	

1. Pružanje pomoći strancima iz romske populacije

1.1. Zašto pripadnicima romske populacije koji su strani državljani u BiH i u stanju su socijalne potrebe uopšte treba podrška?

Osobe takvog profila uglavnom ne raspolažu novcem niti vještinama (kao što su komunikacijske vještine, pismenost ili sposobnosti rješavanja problema) da bi umjeli samostalno tražiti odobrenje za boravak u BiH. Zbog toga oni najčešće žive bez odobrenje za boravak u BiH sa svojom porodicom i u stalnom su strahu od deportacije. Bez pravnog statusa u BiH ne mogu ostvariti ljudska prava i zaista su u riziku da budu zatečeni i deportovani iz zemlje, te tako odvojeni od članova svoje porodice. Boravak u BiH bez odobrenja je zakonski prekršaj. U slučaju deportacije roditelja-stranca posebno malodobna djeca doživljavaju traumu razdvajanja. Time se i prava djeteta intenzivno krše.

1.2. Evo kako mogu centar za socijalni rad (CSR), organizacije za besplatnu pravnu pomoć ili nevladine organizacije pomoći licima u stanju socijalne potrebe, a koja su stranci iz romske populacije koji nemaju odobrenje za privremeni boravak:

a. Savjetovanje.

Uz pomoć dva priručnika Farosa BiH može socijalni radnik CSR-a ili zaposlenik NVO-a objasniti proceduru i dati smjernice o postupanju.

b. Popunjavanje obrazaca

Nerijetko su pripadnici romske populacije u stanju socijalne potrebe (funkcionalno) nepismeni. Treba im pomoć u popunjavanju obrazaca.

c. Pratnja i pomoć prilikom odlaska u državne institucije

Naročito je prva prijava u terenskom centru za strance u prekršaju veoma stresna, jer se boje da će automatski biti protjerani. Prisustvo druge osobe sa dobrim komunikacijskim vještinama je od velike pomoći za njih.

Preporučujemo da neko bude pratnja strancu kada predaje prvi put zahtjev za odobrenje privremenog boravka dok inspektor terenskog centra provjerava dokumentaciju. Ako nedostaje dokument ili informacija, na osnovu našeg iskustva, stranac ne može ispravno razumijeti o čemu se radi.

d. Kontakt s drugim ustanovama (ambasade, domovi zdravlja, osiguravajuće kuće, banke)

Uvijek je dobro da stranac, odnosno cijela porodica, bude u pratnji komunikativne osobe prilikom stupanja u kontakt sa gorenavedenim ustanovama. Nažalost, vrlo

često osoblje u tim ustanovama nema sluha za osobe sa ograničenim vještinama kao što su ova lica i nije im od velike pomoći.

Iz iskustva znamo da je izuzetno korisno kada su takva lica u pratnji barem jedne osobe koja im može biti od praktične pomoći u navedenim ustanovama. Život na marginama društva, siromaštvo i svakodnevna egzistencijalna borba je za osobe koje su još i roditelji veliki teret. Nemaju potrebne sposobnosti i vještine za snalaženje u sistemu, plaše se državnih institucija i diskriminacije. Komplikovane procedure ih preopterećuju i stalno su na ivici odustajanja od svega.

e. Finansijska podrška

Za porodice u stanju socijalne potrebe su ogromni troškovi za dobivanje privremenog boravka. Ovisno o visini kazne, vidjeli smo da to mogu biti troškovi do 900 KM. Apeliramo na centre za socijalni rad da im pomognu u proceduri davanjem jednokratne novčane pomoći koju može primiti bračni partner stranca, državljanin BiH.

2. Procedura naknadnog regulisanja boravka

Najčešći problem s kojim smo se susretali na terenu je bilo nepodnošenje zahtjeva za odobrenje boravka u BiH u zakonskim okvirima, tj. tokom prva tri mjeseca boravka u zemlji. Na osnovu praktičnih iskustva koja smo imali u Kantonu Sarajevo pokazalo se da majke i očevi romske nacionalnosti koji su zasnovali porodicu s državljanima BiH, a nisu bili u stanju da na vrijeme zatraže odobrenje za boravak, mogu to odobrenje naknadno zatražiti. Po našem mišljenju, nema garancije da će se odobriti zahtjev. Međutim, iz iskustva smo vidjeli da ni u jednom slučaju zahtjev nije bio odbijen, osim kad je osoba predhodno počinila ozbiljan prekršaj.

Prijava i dobrovoljno napuštanje BiH

- Treba podnijeti prijavu u nadležnom terenskom centru Službe za poslove sa strancima, nakon čega slijedi davanje izjave i izrada zapisnika od strane zaposlenika centra.
- Strancu će biti uručen prekršajni nalog. Kaznu u iznosu između 300 i 1500 KM treba platiti u roku od 8 dana. Službenik će strancu oduzeti putnu ispravu.
- Stranac će dobiti nalog da napusti BiH do određenog datuma. Vraća mu se pasoš i on treba napustiti BiH na najmanje 90 kalendarskih dana. U tom periodu se ne smije vraćati u BiH.

PAŽNJA! Svaki ulazak i izlazak iz zemlje se registrira očitavanjem pasoša na graničnom prelazu. Ako u tom periodu stranac ponovo uđe u BiH, jer misli da njegov ulazak niko neće registrovati, neće moći predati zahtjev za privremeni boravak.

- Nakon 90 dana provedenih izvan BiH (u bilo kojoj zemlji na svijetu), osoba može ponovo ući u BiH, treba dobiti pečat u pasoš pri ulasku u zemlju i treba pribaviti „bijeli karton“ u terenskom centru (viza na 90 dana).

Prijava boravka u BiH („bijeli karton“)

Po dolasku u BiH, u roku od 48 sati od trenutka ulaska u zemlju, stranac treba prijaviti boravište u nadležnom terenskom centru Službe za poslove sa strancima ili u najbližoj policijskoj stanici. Ako ulazi u zemlju za vikend ili na praznik, ne računaju se ti dani.

Za takvu prijavu je neophodno imati sljedeće:

- **važeci pasoš**, odnosno putovnicu svoje zemlje;
- **pečat** u putnoj ispravi kojim se potvrđuje ulazak u zemlju, a koji udara službenik na graničnom prelazu prilikom ulaska u zemlju (na tom pečatu stoji datum ulaska, naziv graničnog prelaza i strelica okrenuta nadesno za ulazak ili nalijevo za izlazak iz zemlje);

PAŽNJA! Kada lice prelazi granicu i službenik mu stavi pečat u pasoš, treba odmah provjeriti da li je pravac strelice ispravan. Ponekad se desi da službenik nenamjerno stavi pečat sa strelicom za izlazak iz zemlje, a putnik ulazi u zemlju. To će dovesti do problema prilikom dobivanja „bijelog kartona“.

- **ovjerene kopije pasoša** (treba kopirati stranicu sa podacima i slikom i stranicu sa pečatom kao dokazom ulaska u zemlju);
- **popunjen takozvani „bijeli karton“** (dobiće se u terenskom centru ili policiji);
- **uplata takse od 10 KM** (uplatnica se dobije u terenskom centru ili policiji);
- **dokaz smještaja**: ako je stranac smješten u privatnom smještaju, onda osoba koja je vlasnik tog smještaja treba dati izjavu ovjerenu u općini kojom potvrđuje da boravi kod nje;
- **osoba kod koje stranac stanuje** treba predati
 - kopiju svoje lične karte,
 - uvjerenje o prebivalištu (CIPS) i
 - ovjerenu kopiju dokaza o vlasništvu stana ili kuće (ZK izvadak iz gruntovnice).

Službenik u terenskom centru ili policiji će pregledati ispravnost dokumentacije i staviti pečat. Ta vrsta vize traje maksimalno 90 dana u periodu od 180 dana.

Zahtjev za odobrenje privremenog boravka

Zahtjev za odobrenje privremenog boravka treba stranac predati najkasnije 15 dana prije isteka „bijelog kartona“ u terenskom centru nadležnom za mjesto boravka stranca u BiH.

PAŽNJA! Ako stranac predaje zahtjev kasnije, tako da ima na raspolaganju manje od 15 dana prije isteka „bijelog kartona“, postoji rizik od plaćanja novčane kazne.

Potrebni dokumenti su:

1. Popunjen zahtjev za izdavanje odobrenja privremenog boravka u BiH.

Obrazac se može preuzeti u papirnoj formi u terenskom centru ili skinuti u elektronskom formatu sa zvanične internetske stranice Službe za poslove sa strancima. Treba ga odštampati obostrano, na jednom listu papira.

Link: https://sps.gov.ba/?page_id=2317

2. Uplatnica o plaćenju administrativnoj taksi u iznosu od 150 KM kao dokaz da je taksa plaćena.

Bankovni podaci: https://sps.gov.ba/?page_id=2292

<https://sps.gov.ba> > Informacije za strance > Administrativne takse

3. Fotografija za dokumente podnosioca zahtjeva novijeg datuma.

Dimenzije fotografije moraju biti 35 x 45 mm.

4. Pasoš, tj. putna isprava izdata od strane zemlje porijekla.

PAŽNJA! Rok važenja putne isprave treba biti najmanje tri mjeseca duži od perioda za koji se traži privremeni boravak.

5. Ovjerena kopija pasoša – kopira se:

- stranica sa općim podacima (ime, prezime, datum rođenja, datum i mjesto izdavanja pasoša, itd.);

- stranica na kojoj se nalazi posljedni pečat sa graničnog prelaza pri ulasku u zemlju.

PAŽNJA! Kopija stranice sa podacima i kopija stranice sa pečatom dobijenim pri ulasku u zemlju moraju biti na istoj stranici papira.

6. Ljekarsko uvjerenje iz kojeg je vidljivo da stranac ne boluje od bolesti koja predstavlja prijetnju javnom zdravlju u BiH. Uvjerenje ne smije biti starije od 3 mjeseca.

7. Dokaz o obezbijeđenom privatnim zdravstvenom osiguranju u BiH za stranca.

8. Uvjerenje da se protiv stranca ne vodi krivični postupak u zemlji porijekla i uvjerenje da stranac nije kažnjavao za krivično djelo. Oba uvjerenja moraju biti izdata od strane nadležnih organa u zemlji porijekla gdje stranac ima redovno mjesto prebivališta. Uvjerenja ne smiju biti starija od 6 mjeseci.

9. Dokaz o smještaju stranca

10. Dokaz o sredstvima za izdržavanje

Napomena: Detaljne informacije se nalaze u Priručniku o legalnom boravku stranaca u BiH po osnovu života u (van)bračnoj zajednici sa državljanima BiH (vidi pitanja od 18. do 33.).

Priručnik se može preuzeti u pdf formatu ovdje:

<https://www.faros-online.org/vijesti/>

3. Situacije koje zahtjevaju dodatne radne korake

3.1. Stranac nema važeću ličnu kartu zemlje porijekla

U rijetkim slučajevima se stranac nalazi od ranog djetinstva u BiH (npr. izbjeglica je s Kosova i nikada nije dobio ličnu kartu R. Srbije čiji je državljanin, jer je u Srbiji upisan u matične knjige). Neki stranci su imali ličnu kartu zemlje porijekla, pa su je izgubili ili je lična karta istekla.

Jedini način kako osoba može dobiti ličnu kartu je da otputuje u matičnu zemlju sa jednosmjernim putnim listom iz Ambasade i preda zahtjev za izdavanje lične karte.

PAŽNJA! Iz iskustva smo vidjeli da se u R. Srbiji može desiti da policijska uprava odbije izdavanje lične karte ako sazna da stranac nema namjeru da živi stalno u Srbiji. U tom slučaju preporučujemo traženje pravne pomoći.

Procedura za izdavanje lične karte u Srbiji može da traje od 3 mjeseca do 1,5 godinu.

3.2. Stranac nema važeći pasoš zemlje porijekla

Ako stranac nema važeći pasoš ili mu je pasoš istekao, a ako posjeduje važeću ličnu kartu, može preko ambasade zemlje porijekla dobiti novi pasoš.

Stranac ne može da reguliše boravak ako ne posjeduje važeći pasoš, jer se u pasoš lijepi naljepnica (viza).

PAŽNJA!

- Nismo provjerili u svim ambasadama u BiH da li je moguće dobiti pasoš tim putem. Za ambasadu R. Srbije znamo sa sigurnošću da je moguće (stanje od 10.6.2026.god.).
- Iz iskustva smo vidjeli da, ako stranac ne posjeduje nijedan identifikacioni dokument (validan ili zastario) sa fotografijom, ambasada R. Srbije ne može izdati pasoš.

3.3. Stranac nije u braku sa državljaninom BiH

Zakonski brak sa životnim saputnikom je preduslov za traženje državljanstva BiH. Za građane Srbije je preduslov za skraćenu proceduru dobivanja državljanstva (moguće u roku kraćem od 2 godine).

Za sklapanje braka treba strani državljanin pribaviti sljedeću dokumentaciju:

- (međunarodni) rodni list, odnosno izvod iz matične knjige rođenih;
- uvjerenje o državljanstvu;
- uvjerenje o slobodnom bračnom stanju;
- regulisan boravak u BiH („bijeli karton“ ili „rješenje o odobrenom/produženom privremenom boravku („obavještenje“).

3.4. Stranac ne živi u legalnom smještaju

Ako je stranac sa porodicom smješten u nekretnini koja nije uknjižena u zemljišne knjige (ZK) ili ako su stranac i članovi njegove porodice podstanari u nekretnini koja nije uknjižena u ZK, na osnovu iskustva na terenu smo vidjeli da postoji nekoliko mogućnosti:

a) vlasnik nekretnine ima kod notara ovjeren kupoprodajni ugovor;

b) Može se desiti slučaj da (van)bračni drug stranca ima staru, još važeću ličnu kartu BiH izdatu prije promjene zakona o prebivalištu i time prijavljeno prebivalište na adresi stambenog objekta koji nije uknjižen u ZK. Stranac ne može prijaviti boravište na toj istoj adresi jer po važećem zakonu prijava zahtjeva dokaz da je objekat legalan. Iz iskustva na terenu smo vidjeli da postoji opcija da se stranac prijavi na adresu rodbine bračnog druga, koji je bh državljanin. Njegov bračni drug sa bh državljanstvom i stanodavac će napisati po izjavu o datoj situaciji. Izjave se trebaju ovjeriti u općini.

Primjer izjave (van)bračnog druga stranca:

„Moja vjenčana supruga, državljanka Republike Srbije, prijavljena je na adresu ul. Maršala Tita br. 5 kod rođaka Hase Hasića, s tim da živimo u ulici Patriotske lige br. 4 zato što je u blizini osnovne škole koju naša djeca pohađaju.

Ja sam prijavio prebivalište na adresu ul. Patriotske lige br. 4 i dobio ličnu kartu 2014. godine. Tada nije bilo zakonski propisano da nekretnina smještaja mora biti uknjižena.“

VAŽNO: Ključno je da je nadležnom terenskom centru Službe za poslove sa strancima poznata adresa gdje se supružnici stvarno nalaze.

Primjer izjave stanodavca:

Ja, (ime, prezime, JMBG, adresa prebivališta) izjavljujem da je lice - (ime, prezime, državljanstvo) - prijavljeno na moju adresu (ulica, broj, grad), ali stanuje sa (van)bračnim drugom u ulici (naziv ulice, broj, grad).

c) postoji mogućnost da se stranac sa porodicom preseli u drugi smještaj koji je uknjižen i može se dokazati boravak dok traje procedura regulisanja boravka;

d) postoji mogućnost da se porodici dodijeli socijalni stan i ugovor o korištenju stana.

VAŽNO: Ne garantujemo da će opcije b) i c) biti priznate od strane Službe za poslove sa strancima. Vidjeli smo iz iskustva na terenu da se to u nekim slučajevima prihvata.

3.5. Stranac ne raspolaže sredstvima za izdržavanje

Služba za poslove sa strancima očekuje da stranac može dokazati najmanje 800 KM mjesečnih primanja. Ako tog prihoda nema, postoji mogućnost da porodica posudi novac od rodbine i prijatelja (minimalno 3.000 do 5.000 KM), da ih uplati na bankovni račun i dokaže to primanje putem potvrde iz banke.

Ako porodica živi od prodaje sekundarnih sirovina, bračni drug iz BiH treba napisati u općini ovjerenu izjavu da ima kontinuiranu zaradu od sakupljanja i prodaje sekundarnih sirovina. Nije neophodno navoditi visinu prihoda.

3.6. Smrt (van)bračnog druga stranca

Ako (van)bračni drug umre, a on i stranac imaju zajedničku djecu koja su bh. državljani, stranac može da reguliše boravak u BiH po osnovu spajanja porodice. U tom slučaju nije moguć skraćeni postupak za naturalizaciju (državljanstvo BiH).

4. Izvori informacija i linkovi

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH

Internetska stranica ministarstva može biti relevantan resurs jer sadrži dosta zakona i podzakonskih akata iz oblasti „ljudskih prava“

(https://www.mhrr.gov.ba/bs/meni/menu_cmmcxoszx0021bg3uisti5iwg).

Unutar sektora za ljudska prava postoji Odsjek za zaštitu prava i saradnju sa nacionalnim i drugim manjinama, vjerskim zajednicama i NVO. S obzirom na to da su ciljna grupa uglavnom pripadnici romske populacije i da je legalan boravak roditelja porijeklom iz inostranstva pitanje ljudskih prava, kontakt sa ministarstvom može biti neophodan u nekim slučajevima koji se ne mogu lako riješiti.

Ministarstvo sigurnosti BiH

Nadležno je, između ostalog, za strance koji žele boraviti u BiH. Na internetskoj stranici u sklopu podnaslova „Informacije za strance“ se nalazi jako puno korisnih informacija: https://www.msb.gov.ba/inf_z_a_strance/default.aspx?id=14555&langTag=bs-BA

Služba za poslove sa strancima BiH

<https://sps.gov.ba>

Služba je upravna organizacija s operativnom samostalnošću u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH i nadležna za sve aspekte imigracije.

Za praktičan rad je posebno koristan dio s nazivom „Informacije za strance“, gdje se nalaze digitalni obrasci https://sps.gov.ba/?page_id=2317.

Ako, na primjer, Centar za socijalni rad ili nevladina organizacija žele pomoći strancu da preda zahtjev za privremeni boravak, može se preuzeti obrazac na toj internetskoj stranici i ispuniti u slučaju da su stranac i njegov (van)bračni drug (funkcionalno) nepismeni.

MUP Federacije BiH

Ova ustanova je nadležna za dodjela državljanstva BiH. Na ovoj stranici se nalazi dosta informacija o uslovima, postupcima i potrebnim dokumentima:

<https://www.fmup.gov.ba/v2/stranica.php?idstranica=62>.

U Federaciji BiH stranac predaje zahtjev za državljanstvo u kantonalnom MUP-u.

Udruženje Vaša prava

<https://vasaprava.org>

„Vaša prava BiH“ pruža besplatnu pravnu pomoć i zaštitu onima kojima je najpotrebnija. Djeluje nezavisno, profesionalno i posvećeno, s ciljem da obezbijedi jednak pristup pravdi za sve, bez obzira na status ili porijeklo.

Postoje uredi u Sarajevu, Mostaru, Prijedoru, Bihaću i u Tuzli.

Mi smo vidjeli da pravnici „Vaših prava“ mogu pomoći u procesu legalizacije kada se pojave posebni izazovi koji zahtijevaju pravnu ekspertizu. Ranije je bilo moguće da „Vaša prava“, u saradnji sa partnerima u drugim zemljama, besplatno pribave dokumente za naše klijente iz inostranstva. Nismo sigurni da li je ovo još uvijek moguće. Vrijedi se raspitati u nadležnom uredu.

Udruženje Faros

Digitalne verzije priručnika u pdf formatu se nalaze na ovoj stranici:

<https://www.faros-online.org/vijesti/>